

DEZINE

Blackletter

TYPOGRAFI OG NASJONAL IDENTITET

Tre er brent opp og bly er forlenget smeltet om til silikonchips og silikonchicks. Den post-moderne digitale typografi verden har et noe anstrengt og uavklart forhold til blackletter-typografi. Det er nå knapt mulig å foreslå bruk i nåtidig kommersiell sammenheng for en kunde. «Vanlige folk» som markedssjefer, AD'er og forlagsfolk er ofte ikke i stand til å strekke referanser lengre enn «noe Heavy Metal-aktig» eller «Nazistisk». Er det slik at opprinnelsen til blackletter for alltid er ødelagt av «negative» referanser (slik som smastikaen) eller er neste årtusen klar for en oppblomstring? For det er nettopp blomster det dreier seg om. I overgangen fra Opplysningstiden til Romantikken ble de organiske planterelaterte formene til fraktur-skriftene knyttet til den kreative kulturen og stillheten i den menneskelige natur. Den demokratiske rasjonalismen importert fra Frankrike ble motarbeidet av tilhengerne av Krystallinens ornamentale forhold til det himmelske. Det var symbolet på det evige bestandige som til og med kunne motvirke historiens sykklus. En eterisk kvalitet som det spirituelle innebygd i materien. En kulturell nasjonalisme og en tysk Romantikk oppsto med Johann Gottfried Herder i spissen. Herder var en luthersk minister og kirkeadministrator i Weimar og for ham var den ideelle staten basert på en organisk personlighet igjen basert på det folkelige fellesskap. Hans ord inspirerte brødrene Grimm til å skape en levende folkefortellingstradisjon. Herder beundret jødene for deres evne til å ivareta en sterk nasjonal kultur på tvers av kontinenter og landegrenser. Han ønsket og styrke den tyske nasjonale identitet, men hadde ingen respekt for den maskinelle staten med mekanismer som separerer klasser med det formål å undertrykke og utnytte. Det oppsto konflikter mellom tilhengere av den ornamentale frakturen og romerske skrifttyper. Hybridvarianter oppsto, de mest jålete hjørnene ble kuttet og en tilnærming skjedde mot de mer internasjonalt populære og «leselige» latinske bokstaver. Johann Friedrich Unger som trykket og ga ut mange av Goethes romaner prøvde, sammen med franske Firmin Didot og gjøre den tyske frakturen mer «spiselig», men det ble ingen suksess. Mange stolte tyskere nektet å lese annet enn blackletter. Otto Von Bismarck uttalte at han rett og slett ikke leste tyske bøker satt i latinske bokstaver. Akkurat som romersk typografi påvirket tysk trykking så inspirerte klassisk komposisjon Romantisk maleri. Caspar David Friedrich brukte geometrisk struktur for å fremheve og glorifisere organisk arkitektur. Hans landskapsmalerier hadde en ny form

for underliggende rigid symmetri som Goethe mente var kunstig. I Friedrich sitt maleri Cloister Cemetery in the Snow fra 1814 satt han døde eiketrær opp mot en kirkernin slik at eiketrærne ble den ideelle legemliggjørelsen av det organiske, som beskytter arkitekturruinene som om de var en forlengelse av naturen. Døde eiketrær var kuriøst nok forøvrig et gammelt hedensk symbol for heroisk død. Nazistene både kritiserte og tok til seg deler av Herders definisjon av den ideelle stat. De greide også å fargelegge arven til blackletter-typografien. Den hellige flammen var opprinnelig et organisk symbol for Germanismen og var et symbol for lys over mørke. Blackletter har i det tyvende århundre mistet sine organiske assosiasjoner og endt opp med å bli sett på som utelukkende et symbol for mørke over lys. Typografi og symboler opptrer både politisk og krysser politiske grenser i sort og rødt på det hvite arkets slagmark (og for de som ikke forstår at det selvsagt også innebærer digitale medier så please slutt å les her...).

Blackletter typografi er ofte misvisende omtalt som Gotisk eller Old English, noe som bare er delvis riktig. Blackletter er et sammenfattende begrep som beskriver skriftene fra Middelalderen som kjennetegnes ved at mørkheten i skriften overskygger hvitheten av siden. De basiske blackletter skriftene er textura (nord-europeisk gotish) og rotunda (sør-europeisk rundgotish). Det er et faktum at typografi har sine røtter i kalligrafi. Noe som den fremste norske typografieksperten Christopher Haanes så riktig ofte påpeker. Haanes sier bl.a. at kalligrafien i liten grad blir tatt alvorlig som pedagogisk verktøy i utdanningen av typografer og grafiske designere. Den første skrifttypen (som ble brukt i Johannes Gutenbergs 42-linjers bibel fra 1455) var en textura basert på samtidig liturgisk skrift. I tillegg til textura og rotunda består blackletter-typo-genren av schwabacher og fraktur. Blackletter ble også sett på som ufullkomment i forhold til å fremstå som autorative og fullendte former, nærmest som mindreverdige og underlegent i forhold til de påståtte ideelle platoniske former som romersk skrift visualiserte. Sirkler, buer, og rette linjer var det perfekte, blackletter degenert. Som i politikk har blackletter vs. roman polarisert seg som f.eks: middelalder vs. modernisme, protestantisme vs. katolisisme, luthers pietisme vs. italisensk humanisme, tysk romantisme vs. den franske opplysningen, den statlige autoritet vs. personlig frihet, folkelig suverenitet (nasjonalisme) vs. kosmopolitisme, mystisisme vs. rasjonalitet... puuhh...

DEZINE er en spalte om grafisk design skrevet av *Halvor Bodin*, designer/partner i *Union Design* as. *Dezine* blir også publisert på www.superlow.com/dezine i HTML/PDF-format. Post med tips og kommentarer kan sendes til dezine@superlow.com.

DEZINE-logoen i dette nummer er gjort med fonten *Industrial Faith* av Andreas Lindholm (www.megafont.com). Nå er det jul igjen og hva er vel mer naturlig enn å hente fram bøkens bok og fokusere på fontenes fontstil; Blackletter. Denne spalten har langt mer enn syv sorter å bakte til jul og er dessuten midlertidig lei av masse ord. Derfor mer luft og rendyrket typografifokus. (Selvfølgelig kamuflert lotskap, men godt men!). Blackletter-heading er gjort i fonten *Sucker*, but av Geoff Kaplan (www.generalworkinggroup.com). Blackletter-hybriden i brøteksten er *Royal Family King* av Patrick Giasson (www.thirstype.com).

Den tyske identitet er interessant, også i lys av vår nobelprismann Günther Grass (kjedelig pensum for tyske skoleelever :-). Kraftmerk, Rammstein, Die Goldenen Zitronen, Die Toten Hosen,Taco, Roedelius, Wenders, Horst Tappert, Michael Pflughart, Fossnes Hansen, Bjørneboe og ikke minst vår evigunge venn Heino.

Nazistenes behandling av språket -dens generelle militarisering og forbud mot spesifikke ord ble eksemplifisert i deres forhold til blackletter. Først rendyrket de blackletter for siden og helomvende til total forbannelse av blackletter som jodeskrift.

Her følger en oversettelse (fra tysk til engelsk) av nazistenes plutselige fordømmelse av blackletter:

«Circular letter *(not for publication)*
For general notice on behalf of the Führer:

It is false to regard or to describe the so-called gothic script as a German script. In reality the so-called gothic script consists of Schwabacher-Jewish letters. Just as they later took possession of newspapers, so the Jews living in Germany owned the printing offices at the introduction of printing and thus there came about the strong influx into Germany of Schwabacher-Jewish letters.

Today the Führer, in a discussion with Herr Reichsleiter Amann and the printer Herr Adolf Müller, decided that roman is from now on to be designated as the standard letter, as soon as is feasible, only the standard script will be taught in schools.

The use of Schwabacher-Jewish letters by outhorities will in future cease; certificates of appointment for officials, street-name sighns, and the like, will in future only be produced in standard lettering.

By order of the Führer, Herr Reichsleiter Amann will first change over to the standard script those newspapers and magazines that already have a foreign distribution or whose foreign circulation is desired.

On behalf of M. Bormann.

Nazi-Tyskland gjorde at kunst, arkitektur, film, fotografi ble fristilt fra deres normalt sett etiske roller og intok rollen som propaganda. Fraktur ble brukt så lenge makthaverne fant det opportunt, uten en ekte rotfesting og

respekt. Etter Annen Verdenskrig var Fraktur helt tabu i Vesttyskland ,men det var noen som vagt forsøkte å gjenninføre blackletter. I DDR fantes det selvsagt et stasmonopol for produksjon av skrifttyper kalt UEB Typoart . Etterhvert som teknologien tillot det og ting løsnet opp nle også digitaliserte gamle blackletter-typer produsert der. Sørgelig nok så er blackletter blitt en viktig bestanddel i neo-Nazi og andre morbide ideologier som blomster i gamle Østtyskland. Retro-kles-stil. Nazi-symboler er totalt tilstede i puber, mhite-powerkonsertarenaer og samlinger.

Dagens vestlige kultur er i overmål fiksert på det visuelle. Musikk-kulter er nå en protest mot undertrykkelse av andre sanseopplevelser og sosial sykdom. Fordi instinkt og intuisjon alltid har vært foran den analytisk tanke kommuniserer ungdomskulturer raskt og effektivt gjennom følelser framfor språk. Istedentfor refleksjon er det handling. Det åpne systemet av språk er erstattet med de lukkede systemene av rase, klasse, kjønn, seksualitet og makt. Ungdomskultur har blitt kulter. Språk og typografi har sluttet å være fundamentale midler for kulturell identitet for en stor del av befolkningen. Isteden har magiske symboler av nasjonalistiske og rasistiske fantasier, irrasjonell tro og myter tatt plassen.

Det digitale paradigmeskifte har medført sub-situttene virtualitet og simulering istedenfor virkelig erfaring. Den media-dreune industri-strategien standardiserer regionale kulturer. Baksiden av globaliseringen er kulturell fragmentering og sosial isolering, et større skille mellom fattige og rike, følselsesmessige tomrom og fravær av identitet. Grubunnen er ekstremt gunstig for fiktiv gruppe-tilhørighet, fanatisk fundamentalisme, rasisme og religiøse sekter av alle avarter. De hierarkiske mannlige prinsipper i form av militær kroppslig og følelsesmessig fragmentering er viktige. Den visuelt sterke blackletter-typografien blir igjen misbrukt som fascistisk idolbærer. Subkulturer bruker techno-skrifttyper eller rigide gotiske bosktaver som refererer til gjenoppbygging av nasjonal identitet. Nye musikkgenre og ungdomskulter bruker blackletter som middel til å proklamere ulike identiteter: Ett kollektiv, en rase, en nasjon, heavy metal, black metal, goth, alle mer eller mindre opphøyelse av brutalitet eller en kunstig symbolitet omkring død og destruksjon. I en tid av økologisk og nukleære katastrofer og forakt for den menneskelige kropp, dør sjelen mange ganger hver dag. Istedentfor ekte følelser har vi behov for erstatninger som bekjemper tomhetsfølelsen midlertidig.

USA. England og Sverige har vært lettere territorier for nynazisme enn Tyskland. Det skjer også fundamentale endringer i en bevegelse når kulturen skifter land. Originale skinheads som i England sto for klassekamp ble til apolitiske støvelklede patriotiske drunkenbolter i Tyskland. Oi Musik har vært med på å gjøre skin-bevegelsen apolitisk, samfunnsfiendtlig og passiv. Denne spaltes skribent glemmer aldri den overvektige desillusjonerte skinhead-taxisjåføren fra Wolfsburg som satt inni hytta si mens solen skinte på Lombok i Indonesia i 92, drakk øl og var deppa over at skins i hjembyen bare ble forbundet med nasjonalister. han gikk med en original antirasis-tisk skin-T-skjorte som ikke mange fikk sett, eller forsto betydningen av. Folk ensrer ikke slike nyanser. Det er betegnende for folkeopinionen og tabloidpressens overfladiske viten om musikkgenre og ungdomskulturer. Både trendforskere og andre bransjefolk burde ta sin egen funksjon langt mer alvorlig. Sannheten er at uvitenheten er skrikende, kanskje fordi man ikke egentlig er interessert i undergunnen og folkebevegelsen. Å melke penger er viktigere enn et reelt engasjement. Norsk Black Metal har lidd lenge under en graverende mangel på forståelse av en seriøs musikkgenre og reell respekt for et kunstnerisk eksplisitt uttrykk. Det er ikke lett å forstå moderne stamme-kulter hvis man ikke tør eller er villig til å ta del i det selv. Det blir ikke lettere å navigere for noviser når medie-manipulatorer som Laibach og deres eminente konsept Neue Slovenishe Kunst bruker bitende satire, ironi og alle fascistiske og totalitære symboler herfra til evigheten. NSK er verdensmestere i elegant mytespinning og deres søte teddybjørn tar kaka. «Will this teddy-bear lift or lower it's ears when it hears the two notorious marketing formulae: AIDA (attention, interest, desire, sction) and USP (Unique Selling Proposition)? Can a teddy-bear be the object of the mechanisms which lead to the motive for purchase? Can something so fragile as childhood, safety and memory be contained within the logic of a marketing strategy?»

Man kan forstå at medie-nissene kapitulere, men ikke akseptere det.

Det er nok dessverre det største problemet med profesjonelle kreatører i design- og reklamebransjen idag, face it: Vi er stillryttre uten kredibilitet. Kan vi alle ha et nyttårsforsett om å bry oss LITT mer om kultur enn det som strengt tatt er nødvendig for å motta vår alt for høye lønn og gå hjem til Alessi-Pavoni-maskinen og action-man-steinerskolebarna om ettermiddagen?

Walk the fuckin' walk dudes! Ha en himmelsk god jul og et helvetes godt nytt år!!!

DZ

Kilde: Blackletter: Type and National Identity ISBN 1-56898-125-2 Published by The Cooper Union for the Advancement of Science and Art 1998

Kalligrafi, Christopher Hoanes, Veiledningshefte, Nr.1, Fjernsynet 1998.

Neue Slowenische Kunst 1991 NSK AMOK Books, LA, Graficki zavod Hrvatske, Zagreb

EXTREME FONTS digital faces of the future

For de som tror at verden har sett nok av halvinteressante coffee-table-typografibøker kan denne spalte anbefale boken Extreme Fonts, Digital Faces of The Future som er nylig utgitt på Madison Square Press i New York. Boken er compilert av Spencer Drate og Jútka Salavetz. Drate er en gammel ringrev som er kjent for bl.a. CD-omslag til Bon Jovi, Lou Reed, U2, The Ramones, The Velvet Underground, Joan Jett og Talking Heads. Teamet har også stått bak andre bøker som Cool Type I og Cool Type II. Boken viser at ekspressiv typografi likevel ikke er helt død og utslett på tampen av dette tiåret. Hele alfabetet vises sammen med eksempler på anvendelse på en ryddig og veldesignet måte av Theres Vwegman (www.trans-form.net). Vwegmans website viser forøvrig en uvanlig god beherskelse av jobbing i alle designmedier. I Extreme Fonts finnes arbeider fra bl.a. Plazm, Pablo A. Medina, Fontboy.com, Darren Scott, Elliot Earls, Psy/Ops, T-26, Thirstype, Geoff Kaplan, Chank, Marcus Burlile, Dirk Uhlenbrock, Prototype, Acme Fonts, samt 5 nordmenn.

The amount of typejunk that's being generated all over the world is overwhelming. Advancements in technology in the last two decades have glorified a field that by it's very nature should put anybody to sleep sitting around discussing it at dinner. Has this caused the industry to think it can master every artistic field with a wave of a magic hand? What bugs me most these days are not the type-enthusiasts, the type-wonnebes, the typegeeks, or stereotypes – it's the pedantic type-mavens that are sitting around self-amusing themselves with home movies they're meticulously splicing together with pseudo-intellectual friends and then calling their self-indulgent shit art. [Please keep the hobbies in the garage or go back to school.] The divided attention within our discipline is caused by the accelerated speed of our lives overloading our ability to tackle just one problem with a clear mind. We are cotapulting ourselves into the Future, desperately trying to do more in one day then we should, or could desperately do a decade ago. The work overall within the industry suffers.

Pete McCracken (fra introen til boken «Extreme Fonts»)

Typography? You cats floor me. Once again focusing on the wrong damn thing.. Listen, The life, like some grand king of the roller derby, should lord over the manifestation of all forms of our expression. Let the life lived give rise to this shit. You can't buy it in a can, and you won't find it between the sheets of no book. Did species nautilus find the blueprints for hi s waxy armor in the bible? [Look, that corlscrew shell weren't no act of plagiarism, dig?] That mollusk had no choice. Nobody held a gun to his tiny head, he grew that shit from the depths of his soul and from the syncapated rhythm of his DNA. Can't say it more plainly. All this voodoo be nothin' but doo-doo, without a natural original-gangster-mac-daddy growth scheme.

I think the issue examined from the perspective of «Typography» is completely inane. Look in the mirror. See that mass of hair (or lack thereof) plastered to your head? That's typography. Yea, you can cut it, dye it, flop it, weave it, but all the mouse in the world ain't going to get you no Pantene™ endorsement deal, cause you ain't no Selma Heyak™. The point? The point would be don't let your left hand know what the hell your right hand is doing. Live that shit. Breathe that shit, and let your ideas manifest themselves like some big-assed sea turtle laying mad eggs. A sea turtle rutting, grunting and kicking sand. Reject that flunky homo sapien simu-lectual posturing. Reject that oustalopithecus man proto hunchback ort brute shit. Be natural like little flowers growing wild in a summer field. be natural, stupid like moss or skunks are stupid, dig? If we must discuss «type», let's discuss it like the crows living high above our heads in the canopy. High above our earthbound feet, our un-feathered lives.

Elliot Peter Earls fra hans «backword» i Extreme Fonts

Elliot Earls er klin gæren og genial. Hans CD-ROM prosjekter og plakater etc. er obligatorisk for alle som trenger et kreativt kick i ræva. Sjekk www.theapolloprogram.com eller www.emigre.com.

En annen typobok som kan sjekkes ut er Emotional Digital, som er en innholdsrik bok med noen nye ting, f.eks. en interessant russisk typefoundry.

«Understanding is mechanical, wit is chemical, genius is organic spirit.» Friedrich Schlegel, Athenäum Fragments 1798

«Writing systems are political, and typography is just as rich a source of cultural insights as gastronomy.» Ott Aicher

«Ornament is the universal remedy for impotence.» J. J. P. Oud

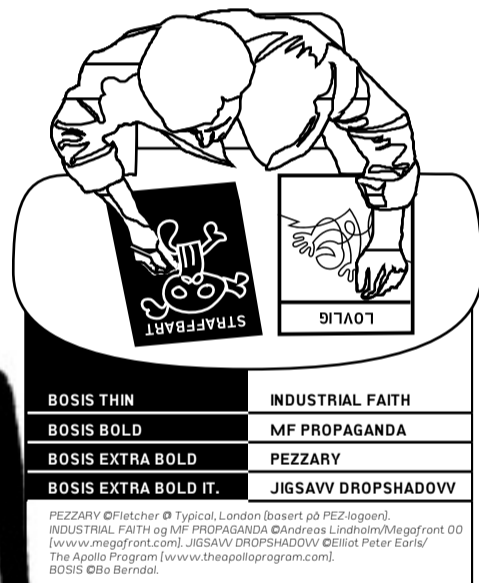
«We only see that which looks back.» Novalis

«All good principles are in circulation in the world, only we neglect to act on them.» Pascal

«A man has nothing worthier to do than to live for his work. I know how women tear at us and how deeply they touch us and that we cannot dispense with them. But they are not real (unless they are mothers) and they lead a life in our shadow.» Rudolf Koch til hans sann 30 mars 1922.

«We are fighting with music because music is the Fatherland.» Skin fanzine

«The substitution of the human body by images of bodies is the perfect crime. It leads to a necessarily false unconsciousness. Consciousness is a defense system that knows it is besieged.. a system of denial, suppression and dislocation.» Dietmar Kamper

**INDUSTRIAL FAITH
MF PROPAGANDA
YPOMEDDUMMEREN**

« Illustrasjon
Hai Macalalan
Love 2U AB!